

DEĞERLENDİRME

ABD'de dün New York Fed Empire State imalat sanayi endeksinin, temmuz ayında beklentilerin üzerinde güçlü gelerek büyüme bölgesindeki seyrini sürdürmesinin olumlu etkisiyle Wall Street endeksleri günü yükselişlerle kapattı. ABD Hazine Bakanı Yellen'in, ABD'de bir durgunluk beklememekle birlikte, Çin'de yaşanan ekonomik yavaşlamanın küresel ekonomi genelinde etkisini gösterme riskini taşıdığını belirtmesiyle bu sabah ABD ve Avrupa vadeliileri düşüştü. Asya bor saları ise Yellen'in değerlendirmesinin yanında, Çin'de gayrimenkul sektörünün yılın ikinci çeyreğinde yeniden daralma kaydetmesi ve Çin'de hükümetin, gayrimenkul şirketlerinin borçlanmasını kısıtlamasının ardından temerrüde düşen emlak devi Evergrande Group'un ülkenin en büyük borç yeniden yapılandırmalarından birini tamamlama çabalarının izlenmesiyle düşüş ağırlıklı seyretilmekte.

ABD Hazine Bakanı Yellen, ABD ekonomisinde resesyona beklemediğini belirterek, ABD büyüme verilerinin yavaşladığını ancak istihdam piyasasının oldukça güçlü olduğunu vurguladı.

ABD'de New York Fed Empire State imalat sanayi endeksi, temmuz ayında 6,6 seviyesinden 1,1 seviyesine gerileyerek büyüme bölgesindeki seyrini sürdürmekle birlikte imalat sektöründe büyümenin yavaşladığına işaret etti.

Ayrıca ABD'de düzenleyici kurumların, sermaye yeterlilik kurallarında önemli değişiklikleri kapsayan planlarını gelecek hafta yayınlamaları beklenirken, hazırlanan son taslakta büyük ölçekli bankaların konut ipoteklerine yönelik yükümlülüklerinin uluslararası standartlardan daha sıkı olmasının beklendiğine ilişkin haber akışı dikkat çekmekte.

ECB Üyesi Vasle, Euro Bölgesi'nde çekirdek enflasyonun halen yüksek seyrettiğini belirtti. Benzer şekilde, ECB Üyesi Nagel, Euro Bölgesi'nde çekirdek enflasyonun çok yapışkan olduğunu ve temmuzda 25 baz puanlık faiz artışı beklendiğini, bunun yanında eylül toplantısı için ise daha çok veri görülmesi gerektiğini söyledi.

Rusya yönetimi, Tahıl Koridoru anlaşmasının dün itibaren yürürlükte olmayacağını ve öne sürdükleri şartlar karşılanmadığı sürece anlaşmaya dönmeyeceklerini bildirdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Suudi Arabistan Velihaht Prensi Muhammed Bin Selman başkanlığındaki heyetler arası görüşmelerin ardından iki ülke arasında çeşitli anlaşmalara imza atıldı. Bu kapsamda Türkiye ile Suudi Arabistan arasında doğrudan yatırım, savunma sanayii, enerji ve iletişim alanlarında anlaşmalar imzalandı. Suudi Arabistan'la anlaşmalar imzalanmasının ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan, Körfez ülkeleri turuna Katar'da devam edecek ve yarın ise Birleşik Arap Emirlikleri'ni ziyaret edecek.

Yurt içinde ise, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan haziran ayı Merkezi Yönetim bütçe dengesi verilerine göre, aylık bazda bütçe gelirlerindeki %51,2 oranındaki belirgin düşüşün yanında bütçe giderlerindeki aylık %13,3 artışın etkisiyle bütçe aylık 219,6 milyar TL açık verdi ve mayısta ise 118,9 milyar TL'lik fazla kaydetmişti. 12 aylık kümülatif bütçe açığı ise, haziranda 530,9 milyar TL'den 719,4 milyar TL'ye belirgin şekilde yükselirken, bütçe açığı/GSYH oranı da %3,1 seviyesinden %4,2'ye yükseldi.

Ayrıca TCMB tarafından yayınlanan mayıs ayı kısa vadeli dış borç istatistiklerine göre, kısa vadeli dış borç stoku aylık 3,2 milyar USD artışla 165,6 milyar USD'ye yükselerek rekor seviyede gerçekleşti. Orjinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç verileri kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borç stoku ise, mayısta aylık 4,4 milyar USD artışla 207,3 milyar USD seviyesinde gerçekleşerek rekor seviyede kaydedildi.

Yurt dışında, bugün ABD tarafında, üretimin seyrine ilişkin olarak haziran ayı sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranı verileri takip edilecek. Ayrıca ABD'de iç talebin seyrine ilişkin sinyaller verecek olan perakende satışlar haziran ayı verisi açıklanacak.

Yurt içinde ise, TCMB tarafından mayıs ayı uluslararası yatırım pozisyonu istatistikleri ve mayıs ayı konut fiyat endeksi verisi yayınlanacak.

ABD'de dün beklentilerin üzerinde güçlü gelen New York Fed Empire State imalat sanayi endeksinin etkisiyle borsa endeksleri günü yükselişlerle kapattı. Bu kapsamda, günlük bazda dün Nasdaq endeksi %0,93, S&P 500 endeksi %0,39 ve Dow Jones endeksi ise %0,22 oranında yükselişlerle günü tamamladı. Bu sabah ABD ve Avrupa vadeliileri ile Asya borsaları ise ABD Hazine Bakanı Yellen'in, Çin ekonomisindeki yavaşlamanın yayılma riski oluşturabileceğine yönelik uyarısının yanında, Çin'de gayrimenkul sektörünün yılın ikinci çeyreğinde yeniden daralma kaydetmesi ve Çin'de temerrüde düşen emlak devi Evergrande Group'un borç yeniden yapılandırma görüşmelerinin izlenmesiyle düşüş ağırlıklı seyretilmekte.

Dolar endeksi dün %0,1 düşüşle 99,8 seviyesinden kapatmasının ardından bu sabah yatay seyretilmekte. Brent petrolün varil fiyatı, dün Çin'de beklentinin altında kalan büyüme verisinin ardından %1,6 düşüşle 78,5 USD seviyesinden kapatmasının ardından Rusya'nın petrol ihracatında kısıtlama planlarına ilişkin haber akışının etkisiyle bu sabah yatay seyretilmekte. ABD 10 yıllık tahvil faizi, dün 4 baz puan yükselişle %3,81 seviyesinden günü kapatmasının ardından bu sabah %3,79 seviyesinde. Para politikasındaki gelişmelere daha hassas olan ABD 2 yıllık tahvil faizi ise, dün 3 baz puan düşüşle %4,74 seviyesinden kapatmasının ardından bu sabah %4,72 seviyesinde. Türkiye 5 yıllık CDS, 4 baz puan düşüşle 445 baz puan seviyesinde.

Gürol Atay
gatay@ziraatbank.com.tr
+90 212 3043138

DEĞERLENDİRME

Yurt içinde ise, **Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından haziran ayı Merkezi Yönetim bütçe dengesi verisi yayınlandı. Haziran ayında aylık bazda** bütçe gelirlerindeki %51,2 oranındaki belirgin düşüşün yanında bütçe giderlerindeki aylık %13,3 artışın etkisiyle bütçe **aylık 219,6 milyar TL açık verdi ve mayısta ise 118,9 milyar TL'lik fazla kaydetmişti. 12 aylık kümülatif bütçe açığı** ise, haziranda 530,9 milyar TL'den 719,4 milyar TL'ye belirgin şekilde yükselirken, bütçe açığı/GSYH oranı da %3,1 seviyesinden %4,2'ye yükseldi. (GSYH için 2023 yılı 1. çeyrek kümülatif verileri baz alındı).

- **Gelirlere** bakıldığında, **aylık bazda vergi gelirleri** mayısta %118,1 oranında güçlü artışın ardından **haziran ayında** %54,4 oranında belirgin şekilde gerilerken, **vergi dışı gelirler** ise mayısta %19,1 oranında artışın ardından haziran ayında %11,8 oranında düşüş sergiledi. Haziranda vergi gelirlerindeki düşüşte, özellikle dahilde alınan KDV gelirlerindeki (%109,3 düşüş) ve kurumlar vergisindeki (%96,1 düşüş) sert düşüşler belirleyici oldu. Bunun yanında, haziranda damga vergisi ve harç gelirlerinde %14-%20 arasında daha ılımlı düşüşler gözlenirken, ithalde alınan KDV ve gelir vergisinde ise %4-%5 civarında sınırlı düşüşler kaydedildi. Buna karşın, aylık bazda haziranda ÖTV ve BSMV gelirlerindeki %18 oranındaki artışlar vergi gelirlerindeki düşüşü sınırlandırdı.
- **Giderlere** bakıldığında ise, aylık bazda **faiz hariç giderler** mayısta %10,4 oranında düşüşün ardından **haziranda %37,4** artarken, **faiz giderlerinin** ise mayısta %197,8 oranındaki sert artışın ardından haziranda %63,6 oranında gerilemesi bütçe giderlerindeki artışı sınırlandırdı. Faiz hariç giderlerdeki artışta, özellikle cari transferlerdeki (%70,1 artış) belirleyici oldu. Bunun yanında, sermaye transferlerinde (%38,7 artış), SGK devlet primi giderlerinde (%25,7 artış) ve personel giderlerinde (%23,3 artış) ise daha sınırlı artışlar kaydedildi. Buna karşın, borç verme giderleri (%32,2 düşüş), mal ve hizmet alım giderleri (%15,8 düşüş) ve sermaye giderlerindeki (%2 düşüş) düşüşler giderlerdeki artışı sınırlandırdı.
- En büyük gider kalemi olan **cari transferler** kalemindeki aylık belirgin artışta, "**Gelirlerden Ayrılan Paylar**" alt kalemi altında "Mahalli İdarelere Verilen Paylar ve Fonlara Verilen Paylar (özellikle Savunma Sanayi Destekleme Fonuna Verilen Paylar ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna Verilen Paylar)" kalemlerindeki belirgin artışların yanında, "**Hanehalkı ve İşletmelere Yapılan Transferler**" alt kalemi altında "**Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler**" kalemindeki "Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Korunmasına İlişkin Giderleri (KKM kaynaklı gider)" ile "**Görevlendirme Giderleri**" alt kalemindeki "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Görevlendirme Giderleri kalemlerindeki (özellikle Sosyal Güvenlik Kurumuna Gelir ve Aylık Ödemesi Yapılanlara Bayram İkramiyesi Karşılığı Yapılan Ödemeler kalemindeki)" belirgin artışlar etkili oldu.
- Cari transferlerde izlenen **KKM kaynaklı gider** mayıs ayındaki 1,6 milyar TL'den haziran ayında kur gelişmelerinin etkisiyle belirgin artışla 20,6 milyar TL seviyesine yükseldi. KKM kaynaklı gider aylık bazda ocakta 1,5 milyar TL ile sınırlı gerçekleşmesinin ardından şubatta 0,6 milyar TL ile sınırlı seyrini sürdürmüştü, martta ise KKM kaynaklı gider oluşmamıştı, nisanda ise 0,7 milyar TL ile sınırlı kalmıştı. Böylece bu yılın ilk altı ayında KKM kaynaklı gider toplam 25 milyar TL seviyesine ulaştı, geçen yılın genelinde 92,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşmişti.
- Haziranda **borç verme kalemindeki** düşüşte ise, "Kamu Teşebbüslerine, Döner Sermayelere, Fonlara ve Mali Kurumlara Borç Verme" kalemi altında, EÜAŞ'a mayısta 2,9 milyar TL tutarında borç vermenin ardından haziranda borç verilmemesi belirleyici oldu. Ayrıca BOTAŞ'a haziranda borç verilmemesi devam edildiği gözlemlendi.
- Öte yandan, temmuz ayında ise yaklaşık 1,1 trilyon TL büyüklüğündeki ek bütçenin devreye girmesiyle birlikte birçok vergi geliri kaleminde gerçekleştirilen artışların yanında, KKM hesaplarına yönelik giderlerin TCMB'ye devredilmesi uygulaması da yılın ikinci yarısında bütçe giderleri üzerindeki baskıyı hafifletebilecek unsurlar olarak öne çıkabilecektir.

Ayrıca **TCMB tarafından yayınlanan mayıs ayı kısa vadeli dış borç istatistiklerine** göre, kısa vadeli dış borç stoku aylık 3,2 milyar USD artarken, yıllık ise 33 milyar USD artışla 165,6 milyar USD'ye yükselerek rekor seviyede gerçekleşti. Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç verileri kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borç stoku ise, mayısta aylık 4,4 milyar USD artarken, yıllık ise 25 milyar USD artarak 207,3 milyar USD seviyesinde gerçekleşerek rekor seviyede kaydedildi.

DEĞERLENDİRME

Yurt dışında bugün veri takvimine bakıldığında,

ABD tarafında, üretimin seyrine ilişkin olarak haziran ayı sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranı verileri TSİ 16.15'te takip edilecek. Sanayi üretimi, nisanda aylık %0,5 artışın ardından mayısta sürpriz bir şekilde %0,2 düşüş kaydetmişti, beklentiler ise aylık artış hızının %0,1 seviyesine yavaşlaması yönündeydi. Detaylara bakıldığında, imalat sanayi üretimi aylık %0,1 artarken, buna karşın madencilik sektörü üretimi %0,4 ve kamu hizmetleri üretimi ise %1,8 oranında düşüş kaydetmişti. Kapasite kullanım oranı ise mayısta yatay seyretme beklentilerine karşın %79,8'den %79,6 seviyesine hafif gerilemişti. Haziranda ise sanayi üretiminin aylık artış hızının %0 seviyesinde gerçekleşerek durağan seyretmesi ve kapasite kullanım oranının da %79,6'dan %79,5 seviyesine hafif gerilemesi bekleniyor.

Ayrıca **ABD'de iç talebin seyrine ilişkin sinyal verecek olan perakende satışlar haziran ayı verisi** TSİ 15.30'da açıklanacak. Perakende satışlar, aylık bazda nisanda %0,4 artışın ardından mayısta düşüş beklentilerine karşın %0,3 artış sergileyerek yükselişini ikinci aya taşımıştı. Söz konusu veri, tüketici harcamalarının yüksek enflasyon ve artan faiz oranlarına karşın dayanıklılığını koruduğuna ve iç talebin güçlü olduğuna işaret etmişti. Haziranda ise perakende satışların aylık bazda artış hızının %0,3'ten %0,5 seviyesine yükselmesi bekleniyor.

Yurt içinde ise, TSİ 10'da **TCMB tarafından mayıs ayı uluslararası yatırım pozisyonu istatistikleri yayınlanacak**. Net uluslararası yatırım pozisyonu, bir ülkenin yurt dışı finansal varlıkları ile yurt dışına olan finansal yükümlülükleri arasındaki fark olarak adlandırılmaktadır. Buna göre, **net uluslararası yatırım pozisyonu açığı** mart ayının sonundaki -259,7 milyar USD'den 4,9 milyar USD'lik artışla nisan ayı sonu itibarıyla -264,5 milyar USD seviyesine yükselmışti, uluslararası yatırım pozisyonu/GSYH oranı ise -%26,8 seviyesinden -%27,3 seviyesine (GSYH 2023 yılı birinci çeyrek kümülatif verisine göre) gelmişti. Detaylara bakıldığında, nisanda varlıklarda aylık 7,6 milyar USD'lik düşüş (doğrudan yatırımlarda 0,4 milyar USD artışa ve portföy yatırımlarında yatay seyre karşın diğer yatırımlarda 0,5 milyar USD düşüş ve rezerv varlıklarda 7,5 milyar USD düşüş) gözlenirken, yükümlülüklerde ise aylık 2,7 milyar USD'lik düşüş (doğrudan yatırımlarda 2 milyar USD düşüş ve portföy yatırımlarında 1,4 milyar USD düşüşe karşın diğer yatırımlarda 0,6 milyar USD artış) kaydedilmişti.

Ayrıca TSİ 14.30'da **TCMB tarafından mayıs ayı konut fiyat endeksi verisi yayınlanacak**. Nisan ayı konut fiyat endeksinin aylık artış hızı %5,40'tan %4,67 seviyesine yavaşlarken, yıllık artış hızı ise %132,8'den %121,3 seviyesine gerilemişti ve böylece eylül ayında ulaştığı rekor seviye olan %189,1 seviyesinden düşüşünü sürdürmüştü. Konut fiyatları reel olarak da yıllık %53 artmıştı.

HAFTALIK VERİ TAKVİMİ

Tarih	Ülke	Bayrak	Saat (TSİ)	Veri	Gerçekleşme	Beklenti	Önceki
17 Tem	Türkiye		10:00	Kısa Vadeli Dış Borç İstatistikleri (Mayıs)			
			11:00	Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyar TL, Haziran)	-219,6		118,9
	Japonya			Japonya Piyasaları Denizcilik Günü Tatili Nedeniyle Kapalı Olacak			
	Çin		05:00	GSYH Büyümesi (Çeyreklik, 2. Çeyrek)	0,8%	0,8%	2,2%
			05:00	GSYH Büyümesi (Yıllık, 2. Çeyrek)	6,3%	7,1%	4,5%
			05:00	Sanayi Üretimi (Yıllık, Haziran)	4,4%	2,5%	3,5%
			05:00	Perakende Satışlar (Yıllık, Haziran)	3,1%	3,3%	12,7%
			05:00	Sabit Sermaye Yatırımları (Yıllık, Haziran)	3,8%	3,4%	4,0%
			05:00	İşsizlik Oranı (Haziran)	5,2%	5,2%	5,2%
	ABD		15:30	New York Fed Empire State İmalat Sanayi Endeksi (Temmuz)	1,1	-3,5	6,6
	Euro Bölgesi		11:15	ECB Başkanı Christine Lagarde'ın Konuşması			
18 Tem	Türkiye		10:00	Uluslararası Yatırım Pozisyonu (Mayıs)			
			14:30	Konut Fiyat Endeksi (Yıllık, Mayıs)			121,3%
	ABD		15:30	Perakende Satışlar (Aylık, Haziran)		0,5%	0,3%
			16:15	Sanayi Üretimi (Aylık, Haziran)		0,0%	-0,2%
			16:15	Kapasite Kullanım Oranı (Haziran)		79,5%	79,6%
			16:15	Kapasite Kullanım Oranı (Haziran)		79,5%	79,6%
19 Tem	İngiltere		09:00	TÜFE (Yıllık Değişim, Haziran)		8,2%	8,7%
	Euro Bölgesi		12:00	TÜFE (Nihai Veri, Yıllık Değişim, Haziran)		5,5%	6,1%
	ABD		15:30	Konut Başlangıçları (Aylık, Haziran)		-9,6%	21,7%
15:30			İnşaat İzinleri (Aylık, Haziran)		-0,4%	5,6%	
20 Tem	Türkiye		10:00	Tüketici Güven Endeksi (Temmuz)			85,1
			10:00	Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (Haziran)			
			14:00	TCMB Faiz Kararı (PPK Toplantısı)		18,25%	15,00%
	Çin		04:15	1 Yıllık Kredi Temel Faiz Oranı, LPR (Temmuz)		3,55%	3,55%
			04:15	5 Yıllık Kredi Temel Faiz Oranı, LPR (Temmuz)		4,20%	4,20%
	Almanya		09:00	ÜFE (Yıllık Değişim, Haziran)		0,0%	1,0%
	ABD		15:30	Yeni İşsizlik Maaşı Başvuruları (Bin Kişi, 15 Temmuz)		241	237
			17:00	İkinci El Konut Satışları (Aylık, Haziran)		-2,2%	0,2%
	Euro Bölgesi		12:00	Tüketici Güven Endeksi (Öncü Veri, Temmuz)		-15,8	-16,1
	21 Tem	Türkiye		10:00	Tanımsal Girdi Fiyat Endeksi (Mayıs)		
Rusya			13:30	Rusya Merkez Bankası Faiz Kararı		8,00%	7,50%